FIIA

FINNISH INSTITUTE
OF INTERNATIONAL AFFAIRS

Monikansallinen ja kahdenvälinen puolustusyhteistyö

Matti Pesu, YTT

Vanhempi tutkija, Ulkopoliittinen instituutti

21.11.2019

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Esityksen rakenne

- Kansainvälinen konteksti
- Yhteistyömuodot lyhyesti
- Muuttunut geopolitiikka
- Miten eteenpäin?

FIIA
FINNISH
INSTITUTE
OF INTERNATIONAL
AFFAIRS

Kansainvälinen ympäristö: paluu aluepuolustukseen

- Vuoden 2014 tapahtumat ratkaisevia (+ Trump, Brexit ja eteläinen naapurusto)
  - Nato takaisin ydintehtävänsä pariin & Yhdysvallat alkoi jälleen satsata Euroopan puolustukseen
  - Eurooppalaiset johtovaltiot hiljalleen heräsivät aluepuolustukseen
  - Heijastui Pohjois-Euroopan geostrategiseen asemaan
- Ukrainan tapahtumat saivat uutta puhtia euroatlanttiseen puolustuspolitiikkaan → Riittääkö puhti enää?

Merkittävimmät yhteistyömuodot

- **Bilateraalit:**
  - **Ruotsi**-yhteistyö: edennyt pitkälle (SFNTG, harjoitukset, puolustussuunnitelmat), luottamus lisääntynyt
  - **Yhdysvallat**: poliittisesti tiivistyneet suhteet, lisääntynyt harjoitusyhteistyö

  → **Trilateraali** yhteistyö kolmikon välillä alkanut
- **Minilateraalit:**
  - Brittivetoinen **JEF**: painotus operaatioissa. Ei valmiusvuoro, tarkoitus kuitenkin kehittää yhteistoimintakykyä useita skenaarioita varten
  - Saksa-vetoinen **FNC**: Suomi mukana suorituskykyjen kehittämisessä

- Ranska-vetoinen **EI2**: tavoitteena yhteisen strategisen kulttuurin luominen
- Nordefco: yhteistyössä uutta puhtia, eritoten Suomi-Ruotsi-Norja

- **Multilateraalit:**
  - **Nato-kumppanuus**: syventynyt huomattavasti. Jatkuvuus yhteistoimintakyvyn luomisessa ja standardeissa, muutos painopisteen siirtymisessä kriisinhallinnasta kansalliseen puolustukseen
  - **EU**: keskittyy kykyjen luomiseen. Paradoksaalisesti merkitys laskenut puolustusyhteistyön kokonaisuudessa. 42.7 Suomelle tärkeä
- ”Puolustusyhteistyö vahvistaa normaali- ja poikkeusolojen puolustuskykyä, parantaa uhkien ennaltaehkäisykykyä sekä edesauttaa poliittisen ja sotilaallisen avun saamista tarvittaessa.”

→ Puolustusyhteistyö muuttanut Suomen turvallisuuspolitiikkaa perustavanlaatuisesti ja kehittyvät yhteistyömuodot ovat ulkosuhteiden kenties painoarvoltaan tärkein ajuri

Suomen turvallisuuden muuttunut geopolitiikka

- II maailmansodan jälkeisen ajan keskeinen geopoliittinen periaate oli Moskovan legitiimien intressien hyväksyminen ja keskittyminen Suomen alueen uhkaamattomuuteen
- Uusi periaate: Mahdollisessa sotilaallisessa selkkauksessa Euroopassa Suomen geostrateginen asema on lännen kannalta niin tärkeä, että läntiset kumppanit ovat valmiita antamaan sille myös sotilaallista tukea. Suomen uskottava puolustuskyky lisäksi tukee Pohjoisen Euroopan läntistä pelotetta ja ehkäisee kriisin syttymistä

- Puolustusyhteistyön tiivistäminen on käytännössä johtanut siihen, että sotilasliittoon kuulumattomuudesta huolimatta Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tavoitteet ovat tosiasiallisesti lähellä liittopolitiikkaa
- Suomen linjan voidaankin sanoa olevan ”kolmas tie” sotilaallisen liittoutumattomuuden ja liittoutumisen välillä
- Suomi ei perusta politiikkaansa sotilasliiton turvatakuisiin vaan maantieteellisen asemansa tärkeyteen ja käytännön yhteistyön luomiin poliittisiin suhteisiin ja yhteistoimintakykyyn

Miten eteenpäin?

- Muutoksen ja linjan kommunikointi kansalle ja ulkovalloille
  - Yhteistyön poliittiset panokset voivat nousta
- Yhteistoimintakyvyn kehittäminen ja harjoittelu
- ”Poliittinen yhteistoimintakyky”
- Suomen asemointi muuttuvassa eurooppalaisessa turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kentässä
  - Esim. mikä suhde strategiseen autonomiaan, mihin EU:n YTPP:a tulisi kehittää, mitkä on EU:n ja Naton roolit